

2024-2025 BAHAR DÖNEMİ HKUK 131 ANAYASA HUKUKU I PRATİK ÇALIŞMA I
02.04.2025

SORU 1. *Aşağıda verilen paragraflar doğru mudur? Değilse hangi kısımlar yanlışlık içermektedir?*

SORU 2. TBMM’de 10 Ocak 2019 tarihli oturumunda görüşülerek kabul edilen 2352 sayılı Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkındaki Kanun ile aralarında Çevrenin Korunması Hakkındaki Kanun ve Kıyı Koruma Kanunun da bulunduğu toplam yedi ayrı kanunda değişiklikler yapılmıştır. Kanunlara yeni bazı maddeler de eklenmiştir. İçişleri Komisyonu ile Bayındırlık İmar Ulaştırma ve Turizm Komisyonunda görüşüldükten sonra meclis genel kuruluna sunulan Kanun son oylamasında 250 milletvekilinden 148 kabul 114’ü ret oyu vermiştir. Kanun 16 Ocak 2019 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir..

Bu bilgiler çerçevesinde Anayasa Mahkemesine yapılan ve aşağıda gösterilen başvuruları değerlendiriniz

1- Cumhurbaşkanı 24 Ocak 2019 tarihinde Anayasa Mahkemesi’ne başvurarak, Çevrenin Korunması Hakkındaki Kanunda ve Kıyı Koruma Kanununda yapılan değişikliklerin Türkiye’nin Avrupa birliği mevzuatına uyum sürecinin bir parçası olduğunu; buna rağmen konunun meclis Avrupa Birliği Uyum Komisyonunda görüşülmediğini, bu sebeple de ilgili dördüncü ve beşinci maddelerin Anayasa Ve İktüzükle aykırı olduğunu belirtmiş ve iptallerini talep etmiştir.

2- Türkiye Büyük Millet Meclisinin 135 üyesi ve parlamentodaki en az üyeye sahip muhalefet partisi Grubu 25 Ocak 2019 tarihinde Anayasa Mahkemesi’ne ayrı ayrı başvurarak Kanunun Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda görüşülmesinde anayasaya aykırılık olduğunu belirterek Kanunun tümünün iptalini talep etmiştir.

SORU 3. 200 milletvekilinin yazılı teklifi ile 3550 sayılı “Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılması Hakkındaki Kanun” TBMM Genel kuruluna sunulmuştur. Teklifin, 370 milletvekilinin katıldığı 05.01.2019 tarihli ikinci görüşmesinde 355 kabul 10 ret 5 çekimser oy kullanılmıştır. Cumhurbaşkanı önüne gelen Kanun 10.01.2019 tarihinde halkoyuna sunulmak suretiyle Resmi Gazetede yayınlanmıştır. Parlamentoda bulunun üçüncü büyük muhalefet partisi grubu ilgili kanunun anayasaya aykırı olduğunu ileri sürerek iptal davası açmıştır.

1- Böyle bir dava nerede açılır? Gerekçe.

2- Dava açmaya yetkili kişi/ler mi dava açmıştır? Araştırmınız.

3- Bu davanın açılmasında süre nedir?

4- Anayasa ölçütler bakımından değerlendirildiğinde bu davanın görüşülmesi/bu denetimin yapılması söz konusu olur mu? Neden

SORU 4. “Hukukçu öğretim üyeleri ile Avukatların yargı ile doğrudan ilişkileri, yargının işleyişinden kaynaklanan sorunların belli ölçüde onları da etkilemesi ve yargının işleyişi konularındaki bilgi birikimleri nedeniyle Kurulun çalışmalarına katkı yapacağı düşünülebilir ise de yargının işleyişi ve yargı teşkilatı ile herhangi bir şekilde ilişkisi olmayan ve yargının işleyişi, yargının ve yargıçların sorunları ve yargısal görevlerin yerine getirilmesinde gözetilmesi gereken yargı bağımsızlığı ve hâkimlik

teminatı gibi ilkeler hakkında yeterli ilgi, bilgi ve tecrübeye sahip olmayan iktisat ve siyasal bilimler dallarında görev yapan öğretim üyeleri ile üst kademe yöneticilerinin hâkim ve savcıların atama, tayin, terfi disiplin gibi özlük işlerinden sorumlu bir kurulda görev almaları yargı bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı ilkelerini ihlal edip, hukuk devleti ilkesini zedeler niteliktedir. Bu nedenle Anayasa'nın değiştirilen 159. maddesinin üçüncü fıkrasının üçüncü tümcesinde yer alan "iktisat ve siyasal bilimler " ve " üst kademe yöneticileri " ibarelerinin iptali gerekir. (AYM, E.2010/49, K.2010/87, 07/07/2010, § ...)

Yukarıda verilen paragraftaki gerekçeye dayanarak 2538 sayılı Anayasa Değişikliği Hakkındaki Kanunun iptal edilmiştir. Sizce bu mümkün müdür? Neden?

SORU 5. İktidarı elinde bulunduranların hazırladıkları anayasa tasarısını baskı ve korku atmosferinde bir tartışma ortamı yaratmaksızın halkoyuna sunmalarına adı verilir. **Boşluğu Doldurunuz.**

SORU 6. Jefferson'un "Anayasalar değiştirilemez değildir. Dünya nimetlerinden ölümler değil, yaşayanlar faydalanabilir. O halde anayasayı yaşayanlar değiştirebilmelidir" görüşüne adı verilmektedir? **Boşluğu Doldurunuz.**

SORU 7. Danıştay 10. Dairesi tarafından 9.3.1988 günlü, 3417 sayılı "Çalışanların Tasarrufa Teşvik Edilmesi ve Bu Tasarrufların Değerlendirilmesine Dair Kanun"un 6. maddesinin ikinci fıkrası ile üçüncü fıkrasının Anayasa'nın 2., 5., 10. ve 35. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istenmiştir. (Esas Sayısı: 2000/42; Karar Sayısı: 2001/361; Karar Günü: 10.12.2001; R.G. Tarih-Sayı :28.03.2002-24709) 3417 sayılı Kanunun İlgili hükmü;

"Madde 6.- Emeklilik veya ölüm halinde biriken tasarruf kesintileri ile Devlet ve işveren katkıları, Bağ-Kur kapsamında olanlar bakımından tasarruf tutarları ve Devlet katkıları, ilgililere veya kanunî mirasçılara neması ile birlikte ödenir.

En az 15 yıl tasarrufta bulunanlara istedikleri takdirde biriken tasarruf kesintileri, Devlet ve işveren katkıları, Bağ-Kur kapsamında olanlar bakımından tasarruf tutarları ve Devlet katkıları ile bunların nemasının toplamının 3/5'i ödenir.

.....

İkinci ve üçüncü fıkralara göre ödeme yapılanlara tasarruf kesintisi, Devlet veya işveren katkıları, Bağ-Kur kapsamında olanlar bakımından tasarruf tutarları ve Devlet katkıları ile nemanın ödenmeyen kısmı 3 üncü madde uyarınca T.C. Ziraat Bankası Ankara Merkez şubesinde açılacak hesaba nema olarak kaydedilir ve bunlar bu Kanunda belirtilen imkânlardan, işe yeni başlayanlar gibi değerlendirilmek suretiyle yeniden yararlanabilirler.

En az iki yıl tasarrufta bulunanlara istedikleri takdirde, tasarruf kesintileri, Devlet veya işveren katkıları; Bağ-Kur kapsamında olanlar bakımından tasarruf tutarları ve Devlet katkıları toplamı üzerinden tahakkuk edecek nemanın 1/3'ü her yıl ödenir."

Başvuru kararında dayanan Anayasa kuralları Madde 2; Madde 5; Madde 10 ve Madde 35'dir.

Anayasa Mahkemesi; 9.3.1988 günlü, 3417 sayılı "Çalışanların Tasarrufa Teşvik Edilmesi ve Bu Tasarrufların Değerlendirilmesine Dair Kanun"un 6. maddesinin;

A- İkinci fıkrasının Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE,

B- İkinci ve üçüncü fıkralarının iptali nedeniyle uygulanma olanağı kalmayan dördüncü fıkrasının 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 29. maddesinin ikinci fıkrası gereğince İPTALİNE,

C- İptal edilen kuralların doğuracağı hukuksal boşluk kamu yararını ihlal edici nitelikte görüldüğünden, Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 2949 sayılı Yasa'nın 53. maddesinin dördüncü ve beşinci fıkraları gereğince İPTAL HÜKMÜNÜN, KARARIN RESMİ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE, 10.12.2001 gününde OYBİRLİĞİYLE karar vermiştir.

İlgili yasa hükmü ile Anayasa'ya aykırılık iddiasına konu olan anayasa hükümlerini karşılaştırarak mahkemenin iptal gerekçesini tartışınız.

SORU 8. 2000 sayılı Kanunu'nda değişiklik yapan 2500 sayılı Kanun için 455 milletvekili ile toplanan TBMM'de 227 Kabul oyu kullanmış, 177 Ret ve 49 Çekimser oy ve 2 geçersiz oy neticesinde kabul edilmiştir.

1- 2500 sayılı Kanun, yapılış usulü bakımından Anayasa'da öngörülen çoğunluklara uyularak kabul edilmiş midir? Neden?

2- 2500 sayılı Kanun Cumhurbaşkanı tarafından meclise kısmen iade edildiğini varsayalım. Başkanın vetosu açısından hangi olasılıklar söz konusu olabilir?

SORU 9. Aşağıda verilen Anayasa Mahkemesi kararında boş bırakılan yerlere hangi ifadelerin yer alması gerekir?

Anayasa'nın 7. maddesinde, yasama yetkisinin TBMM'ye ait olduğu hükme bağlanmış; 87. maddesinde ise kanun koymak, değiştirmek ve kaldırmak TBMM'nin görev ve yetkileri arasında sayılmıştır. Anayasa Mahkemesinin birçok kararında belirtildiği üzere, ve uyarınca kanun koyucunun Anayasa'ya aykırı olmamak kaydıyla her konuyu kanunla düzenleyebileceği kuşkusuzdur.ilkesi kanunla düzenleme alanının konu itibarıyla sınırlandırılmamış olduğunu, Anayasa'ya aykırı olmamak şartıyla her konunun istenen ayrıntıda kanunla düzenlenebileceğini ifade eder (AYM, E.2019/32, K.2021/54, 14/07/2021, § 28; AYM, E.2018/99, K.2021/14, 03/03/2021, § 103). (AYM, E.2018/120, K.2023/171, 11/10/2023, § ...)

SORU 10. *Anayasa Mahkemesine “2634 sayılı Kanun’un başlığı ile birlikte değiştirilen 4. maddesinin üçüncü fıkrası şöyledir: “Bakanlıkça uygun görülen kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgelerinde alanın bütüncül bir anlayışla korunmasının, geliştirilmesinin, sosyal ve teknik altyapının gerçekleştirilmesinin ve işletilmesinin özel sektör iş birliği ile sağlanması amacıyla, Bakanlık tarafından adına tahsis yapılanların katılımıyla turizm hizmetleri yönetim birlikleri kurulmasında Bakanlık yetkilidir. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça belirlenir” Hükmünün iptali için başvurulmuş, Mahkeme ilgili hükmü “Kuralda kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgelerinin olarak önceden ilan edilmiş bölgelerde turizm hizmetleri yönetim birliklerinin kurulabilmesi, bunların amaç ve faaliyetleriyle ilgili hususların kapsamının açık ve net olarak düzenlendiği gözetildiğinde kuralın uygulanmasına ilişkin usul ve esasların belirlenmesinde Bakanlığa tanınan yetkinin çerçevesinin tespit edildiği bu yönüyle kuralın ve ilkeleriyle çelişen*

bir yönünün bulunmadığı anlaşılmaktadır” gerekçesiyle iptal etmemiştir. Sizce Mahkeme kararın gerekçesini hangi ilkeye dayandırmıştır? (AYM, E.2021/100, K.2024/174, 17/10/2024, § ...)

SORU 11. *18/1/2023 tarihli ve 7432 sayılı Uludağ Alanı Hakkında Kanun’un belirli hükümlerinin Anayasaya aykırılığı gerekçesiyle dava açılmıştır. Mahkeme ilgili Kanunun Komisyonun belirlenmesi, görevleri ve çalışma esasları başlıklı 7. Fıkrasında geçen “MADDE 5- (1) Komisyon, Uludağ Alanı sınırları içerisinde her türlü uygulamaya yönelik karar almaya yetkilidir. (7) Komisyonun kuruluşu, görevleri, çalışma usul ve esasları ile Komisyon üyelerinin atanması ve üyeliklerinin sona erdirilmesine ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılan yönetmelik ile belirlenir” hükmünü iptal etmiştir. Mahkemenin gerekçesi ne olabilir? (AYM, E.2023/67, K.2024/175, 17/10/2024, § ...).*

SORU 12. *Aşağıdaki sorular pratik cevap videosunda/derste çözülecek ve konu anlatılacaktır.*

Ülkenin, her biri bir milletvekili çıkaracak biçimde seçim çevresine bölündüğü seçimde 100.000 geçerli oyun kullanılmıştır. Aşağıdaki sonuçlara göre burada hangi seçim sistemi uygulanır?

A	40.000
B	38.000
C	22.000

En çok oyu alan A seçimi kazanmıştır.

SORU 13. Ülkenin, her bir seçim çevresinden çıkacak milletvekillerinin liste olarak aday gösterildiği ve o seçim çevresinde en çok oyu alan partinin tüm milletvekillerini çıkardığı seçim sistemi hangisidir?

X Seçim çevresinden 5 Milletvekili çıkacaktır. Bu seçim çevresinde 100.000 geçerli oy kullanılmıştır.

A	40.000
B	38.000
C	22.000

En çok oyu alan A Partisi, X seçim çevresindeki 5 milletvekilinin hepsini tek başına çıkarmıştır.

SORU 14. Ülkenin, her biri bir milletvekili çıkaracak biçimde seçim çevresine bölündüğü seçimde 100.000 geçerli oyun kullanılmıştır. Aşağıdaki sonuçlara göre burada hangi seçim sistemi uygulanır?

Bu seçim çevresinde 100.000 geçerli oy kullanılmıştır.

A	40.000
B	38.000
C	22.000

İlk turda hiç kimse milletvekili çıkaramamıştır. Seçim için ikinci tura gidilmelidir.

SORU 15. Ülkenin, her bir seçim çevresinden çıkacak milletvekillerinin liste olarak aday gösterildiği ve o seçim çevresinde partinin tüm milletvekillerini çıkardığı seçim sistemine göre aşağıdaki sonuçlar alınmıştır. Burada hangi seçim sistemi bulunmaktadır?

X Seçim çevresinden 5 Milletvekili çıkacaktır. Bu seçim çevresinde 100.000 geçerli oy kullanılmıştır.

I. TUR

A	40.000
B	38.000
C	22.000

X seçim çevresinde hiçbir siyasi parti milletvekili çıkaramamıştır. 2. Tur seçim yapılacaktır.

II. TUR

Seçim çevresinde A partisi 5 milletvekilini çıkarmıştır.

SORU 16. Tüm ülkenin tek bir seçim çevresi olduğu bu seçim sisteminde, partiler ülkedeki milletvekili sayısı olan 200 milletvekilini aday olarak gösterirler. 20.000.000 geçerli oyun kullanıldığı seçimde partiler aşağıdaki oyları almıştır. Buna göre hangi seçim sistemi uygulanmaktadır?

A	8.000.000	8.000.000/100.000	80 mv.
B	6.000.000	6.000.000/100.000	60 mv.
C	4.000.000	4.000.000/100.000	40 mv.
D	1.800.000	1.800.000/100.000	18 mv.
E	200.000	200.000/100.000	2 mv.

SORU 17. Partilerin her bir seçim çevresinden çıkacak milletvekili sayısı kadar adayla seçime katıldığı bir sistemde, 5 milletvekilinin çıkacağı 100.000 geçerli oyun kullanıldığı X seçim çevresinden partilerin aldıkları oylar aşağıdaki gibidir. Bu seçim sisteminde seçim kotası nasıl hesaplanır? Hangi seçim sistemi söz konusudur?

A	36.000	36.000/20.000	1 mv.	16.000 artık oy
B	28.000	28.000/20.000	1 mv.	8.000 artık oy
C	24.000	24.000/20.000	1 mv.	4.000 artık oy
D	12.000	12.000/20.000	0 mv.	12.000 artık oy

X seçim çevresinde toplamda 3 milletvekili çıkmış, 2 milletvekilliği açığa kalmıştır.

Bu sonuçlara göre boşta kalan milletvekilliklerinin ve artık oyların dağıtımı açısından;

a- En büyük artık oy usulü nedir?

b- En kuvvetli ortalama usulünü araştırınız.

c- Ulusal artık sistemi nedir? Araştırınız.

SORU 18. Seçim kotası bulunmayan, artık oy ve açık milletvekilliği bırakmayan seçim sistemine göre 100.000 geçerli oyun kullanıldığı bir seçim çevresinden partiler 5 milletvekili çıkaracaktır. Bu seçimde aşağıdaki şu sonuçlar elde edilmiştir. Burada hangi seçim sistemi uygulanmaktadır?

	OYLAR	1'e bölme	2'e bölme	3'e bölme	4'e bölme	5'e bölme
A	36.000	36.000	18.000	12.000	9.000	7.200
B	30.000	30.000	15.000	10.000	7.500	6.000
C	24.000	24.000	12.000	8.000	6.000	4.800
D	10.000	10.000	5.000	3.333	2.500	2.000

Bu seçim çevresinde A partisi 2 mv. B partisi 2 mv. C partisi ise 1 mv. Çıkarılmıştır.

SORU 19. Bloke liste, tercihli oy ve karma oy ne anlama gelir? Araştırınız.

NOT: BU PRATİK METNİ DAÜ HUKUK FAKÜLTESİ 2024-2025 BAHAR DÖNEMİNDE HUKUK 131 ANAYASA HUKUKU I DERSİNE KAYITLI ÖĞRENCİLER İÇİN HAZIRLANMIŞTIR. ÇOĞALTILMAZ, BAŞKA MECRALARDA –ÇEVİRİM İÇİ/ONLİNE VEYA SOSYAL MEDYA VB.) PAYLAŞILMAZ. PARA İLE SATILMAZ. DOÇ. DR. DEMET ÇELİK ULUSOY.